

Zadeva: Pobuda za sodelovanje pri oblikovanju programa kandidata za Varuha človekovih pravic – varno in predvidljivo poslovno okolje za mikro in mala ter srednja podjetja

Spoštovani,

Namen dopisa je pridobiti strokovne in praktične poglede predstavnikov podjetniških združenj glede vsebinskih predlogov, ki bodo vključeni **v program kandidata za Varuha človekovih pravic**. Namen ni ocenjevanje obstoječih ureditev, temveč preverjanje izvedljivosti določenih sistemskih pristopov v praksi ter razumevanje, kako so ti vidni z vidika vsakodnevnega poslovanja podjetij.

V okviru svojih prizadevanj in javno objavljene namere za kandidaturo za Varuha človekovih pravic Republike Slovenije pripravljam **program, ki temelji na načelih dobre uprave, odgovornosti institucij in (med drugim) spoštovanja podjetniške pobude kot temeljne človekove pravice** (16., 15, Listine EU o temeljnih pravicah) ter seveda **41. in 51. členu Listine EU o temeljnih pravicah**, ki ureja načelo »dobre uprave«. Slovenska Ustava RS določa svobodno gospodarsko pobudo v 78. členu¹.

Ob pripravi vsebin se želim posebej posvetiti vprašanjem, ki zadevajo mikro in mala ter srednja podjetja – tisti del gospodarstva, ki ustvarja največ delovnih mest in nosi največje breme skladnosti, a ima najmanj vpliva na oblikovanje pravil.

Zato se na vas obračam s prošnjo za kratek razmislek in mnenje glede dveh vsebinskih vprašanj, ki bi lahko bistveno prispevali k izboljšanju sistema varstva pravic podjetnikov v vsakodnevem poslovanju.

Prosim Vas, če lahko odgovorite na spodnji dve vprašanji (A in B).

A. Upravljanje tveganj in odgovornost institucij

Ali menite, da bi bilo smiselno, da država uvede enoten standard odgovornosti za vse institucije in osebe z javnimi pooblastili (FURS, inšpektorati, AJ PES, sodišča, ministrstva, sodstvo), po vzoru standarda ISO 31000, ki bi vključeval:

- sistematično upravljanje tveganj in merjenje učinkov,
- objektivno poročanje o rezultatih, in
- jasno razmejitve odgovornosti med posameznimi organi?

---

¹ Načelo **svobode gospodarske pobude** (16. člen Listine EU in 74. člen Ustave RS) predstavlja temeljno človekovo pravico, ki državi nalaga dolžnost, da podjetnikom omogoča **predvidljivo, pošteno in sorazmerno regulativno okolje**. Omejitve so dopustne le, če temeljijo na **javnem interesu**, so **zakonite in sorazmerne**. S tem je neposredno povezano tudi načelo **dobre uprave (41. člen Listine)**, saj kakovost upravnega postopanja javnih organov vpliva na dejansko uresničevanje gospodarske svobode. Predpis, ki omejuje dostop do dejavnosti brez javnega interesa, kršijo 74. člen Ustave RS (glej U-I-77/98 (2000)). Država mora enake gospodarske subjekte obravnavati enako, razlike pa mora utemeljiti z razumnimi razlogi, povezanimi s ciljem ukrepa.

Predlog Zakona o dobri upravi, ki uvaja zavezanost vseh oseb z javnimi pooblastili za uvedbo sistema upravljanja tveganj je objavljen na spletnih straneh [www-modro-poslovanje.si](http://www.modro-poslovanje.si).

B. Uvedba modela »poštenega partnerstva« med mikro, malimi in srednjimi podjetji in osebami z javnimi pooblastili, ki ključno vplivajo na gospodarske pogoje podjetij

V tem kontekstu bi želel pridobiti vaše mnenje glede možnosti uvedbe pristopa t. i. »poštenega partnerstva« med »državo« in podjetniki, ki se lahko vgradi v besedilo Zakona o dobri upravi.

Gre za model², ki se je v številnih državah EU (npr. Nizozemska, Nemčija, Finska, Švedska) izkazal kot učinkovit mehanizem za povečanje skladnosti poslovanja, zmanjšanje administrativnih bremen ter krepitev zaupanja med javnim in zasebnim sektorjem.

Tak pristop temelji na načelu »zaupanje namesto kaznovanja« in običajno vključuje:

- sodelovanje podjetij že pri zasnovi zakonodajnih ukrepov,
- svetovalni pristop v nadzornih postopkih,
- spodbujanje skladnosti z jasnimi, razumljivimi navodili,
- določitev merljivih ciljev glede predvidljivosti in poštenosti upravnih praks, ter
- redno poročanje o upravnih tveganjih, ki jih ustvarjajo ali zmanjšujejo javni organi.

Izkušnje držav, ki so tak model uvedle, kažejo, da se s tem pristopom povečata pravna varnost in zaupanje v delovanje institucij, ob hkratnem znižanju stroškov skladnosti – zlasti za mikro, mala in srednja podjetja, ki pogosto nimajo lastnih pravnih ali skladnostnih služb.

V slovenskem okolju bi bilo smiselno razmisliti o vzpostavitvi podobnega sistema, ki bi temeljil na načelih predvidljivosti, sodelovanja in odgovornosti, skladno s cilji, opredeljenimi tudi v predlogu Zakona o dobri upravi.

Pri tem se odpirata dve pomembni vprašanji:

1. Reprezentativnost mikro, malih in srednjih podjetij

Sedanji institucionalni okvir socialnega dialoga vključuje predvsem večje gospodarske subjekte in reprezentativne delodajalske organizacije.

Ker mikro in mala podjetja predstavljajo več kot 95 % slovenskega gospodarstva, bi bilo smiselno razmisliti, kako omogočiti njihovo bolj sistematično vključevanje v oblikovanje zakonodaje in ukrepov, ki jih neposredno zadevajo.

Ena od možnosti bi bila vzpostavitev stalne posvetovalne platforme ali sveta za pošteno partnerstvo, ki bi deloval kot dopolnilo obstoječim oblikam socialnega dialoga.

2. Položaj davčnih posrednikov (računovodje in davčni svetovalci, ki izvajajo večji del skladnosti poslovanja v imenu podjetnikov)

---

² Model se lahko uporabi tudi za ustrežnejšo oz. hitrejšo obravnavo pridobivanja gradbenih dovoljenj, za hitrejšo reševanje gospodarskih sporov itd.

Pomemben vidik pravne varnosti podjetij je tudi urejenost statusa strokovnjakov, ki podjetjem pomagajo pri izpolnjevanju davčnih in drugih obveznosti – računovodij, davčnih svetovalcev in drugih posrednikov.

Za razliko od držav, kot sta Avstrija in Nemčija, v Sloveniji ti poklici niso zakonsko priznani kot poklici v javnem interesu, kar pomeni, **da strankam ni zagotovljena pravica do zaupnosti v razmerju do svojega svetovalca.**

Pravica do zaupanja in varovanja poslovnih informacij pa je eden od temeljev gospodarskih pravic ter bistven element sodobne pravne države.

Ureditev statusa svetovalcev bi prispevala k večji strokovnosti, transparentnosti in odgovornosti na obeh straneh ter okrepila pogoje za resnično partnerski odnos med podjetji in državnimi organi.

Zato se postavlja vprašanje:

Ali bi bilo po vašem mnenju smiselno, da država v okviru prihodnjih reform – bodisi v Zakonu o dobri upravi bodisi v Zakonu o davčnem postopku – preuči možnosti za vzpostavitev systemskega modela “poštenega partnerstva” in hkrati uredi položaj ključnih poklicev za »pomoč podjenikom«, kot dela javnega interesa in sicer po vzoru Avstrije ali Nemčije?

Vesel bom vaših predlogov ali mnenj glede obeh vprašanj in vašega pogleda na to, kako bi se lahko načela poštenega partnerstva postopno udejanjila tudi v slovenski praksi.

Če ocenite, da bi bil o tem potreben širši posvet, se z veseljem prilagodim obliki in terminu srečanja (v živo ali na daljavo).

Za vaš čas in pripravljenost na sodelovanje se iskreno zahvaljujem.

Vaši prispevki bodo vključeni v program kandidature, ki se nanaša na ustvarjanje pravičnega, predvidljivega in spoštljivega poslovnega okolja.

mag. Franc Derganc, dne 12.11.2025

Povezave:

Povezava do obrazca za Vaše pobude oz. pripombe na zgoraj navedena izhodišča:

<https://podio.com/webforms/30542708/2582252>

1. Povezava do hitrih vprašanj/odgovorov - veza kandidatura: <https://www.modro-poslovanje.si/BAZA-ZNANJA/ArtMID/1285/ArticleID/342646/preview/true/Vpra%C5%A1anja-in-odgovori-QA-v-zvezi-s-sprejemom-kandidature-za-Varuha>

2. Povezava do programa za Varuha v nastajanju: https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/PROGRAM_Varovanje_pravic_in_dobra_uprava_4str_plus_priloge%20_V32.pdf

3. Povezava do izboljšane predloga Zakona o dobri upravi – že upoštevane pobude: https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/PREDLOG%20ZAKONA%20O%20DOBRI%20UPRAVI_v2_0.pdf